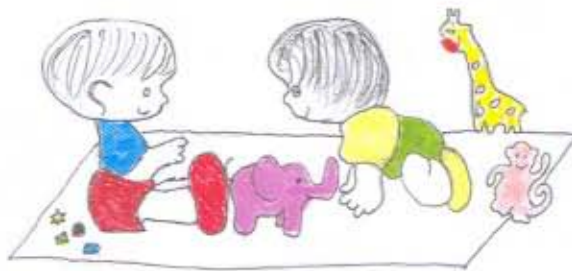

Akceptuję:

Władysław Kosiniak-Kamysz

Władysław Kosiniak-Kamysz
Minister Pracy i Polityki Społecznej

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

*Resortowy program rozwoju instytucji opieki
nad dziećmi w wieku do lat 3*

„MALUCH”

Warszawa, luty 2012 r.

Resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH” z dniem 20 lutego 2012 r. przybiera następujące brzmienie:

I. Podstawa prawna Programu

Art. 62 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. Nr 45, poz. 235, z późn. zm.).

II. Cele Programu

Celem Programu jest realizacja polityki prorodzinnej rządu odnoszącej się do wspierania rodziny w działaniach opiekuńczych nad małymi dziećmi poprzez:

- stworzenie warunków dla rozwoju zróżnicowanych instytucji opiekuńczo-educacyjnych dla małych dzieci,
- poprawę standardów funkcjonowania instytucji opieki nad dziećmi do 3 lat (w wyjątkowych przypadkach do 4 lat),
- umożliwienie rodzicom i opiekunom dzieci podjęcie aktywności zawodowej,
- wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu instytucji opiekuńczo - edukacyjnych dla małych dzieci, zgodnie z potrzebami lokalnej społeczności.

Program „Maluch” wpisuje się w zadania wynikające m.in. ze:

- Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015 (Priorytet 3: Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości, lit. c) Inicjatywy na rzecz równości szans na rynku pracy, Priorytet 4: Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa, lit c) Promocja polityk integracji społecznej, w tym prorodzinnej, zwłaszcza w zakresie funkcji ekonomicznych, opiekuńczych i wychowawczych),

- Strategii polityki społecznej na lata 2007-2013 (Priorytet 1. Poprawa warunków powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci.),
- Krajowego Programu Reform na rzecz realizacji Strategii „Europa 2020 (Działanie 3 Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, poddziałanie 3.1.: Nowoczesny rynek pracy).

Podjęcie działań na rzecz godzenia pracy zawodowej z opieką nad dziećmi jest spełnieniem zobowiązania Polski do realizacji celów *Strategii Europa 2020*, która jest kluczowym dokumentem wyznaczającym kierunki działania Unii Europejskiej w obszarze rozwoju społeczno-ekonomicznego. Jednym z celów *Strategii* jest wzrost aktywności zawodowej. Dla jego osiągnięcia UE postuluje m.in. stosowanie różnorodnych rozwiązań ułatwiających podejmowanie i utrzymywanie aktywności na rynku pracy, dzięki możliwości godzenia obowiązków rodzinnych z zawodowymi. Program MALUCH jest jednym ze środków umożliwiających realizację tego postulatu.

Ponadto, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet I *Zatrudnienie i integracja społeczna*, Działanie 1.5 *Wspieranie rozwiązań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego*, ogłosi konkurs, w którym możliwe będzie pozyskanie środków finansowych z przeznaczeniem na rozwijanie systemu opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Oznacza to, że będzie istniała możliwość wsparcia finansowego miejsc tworzonych w ramach Programu MALUCH.

Program MALUCH wspiera finansowo tworzenie nowych miejsc, natomiast PO KL 2007-2013 Priorytet I Działanie 1.5 wspomaga przede wszystkim funkcjonowanie nowoutworzonych miejsc.

Taki podział zadań zakłada się dla kolejnej perspektywy finansowej w tym zakresie.

III. Zakładane efekty Programu

Przewiduje się, że przy rocznych nakładach 40 mln zł, dzięki realizacji Programu, liczba miejsc w instytucjach opieki nad małymi dziećmi wzrastać będzie rocznie o ok. 10 tys.

W latach 2012-2013 wzrost ten następować będzie dzięki:

- dofinansowaniu powstania rocznie ok. 50 żłobków i klubów dziecięcych w nowych budynkach lub lokalach,
- dofinansowaniu adaptacji budynków (lokali) rocznie dla ok. 200 żłobków i klubów dziecięcych oraz lokali dla dziennych opiekunów,
- dofinansowaniu wyposażenia oraz prac wykończeniowych rocznie w ok. 300 żłobkach, klubach dziecięcych oraz lokalach dla dziennych opiekunów,
- dofinansowaniu szkoleń dziennych opiekunów.

Zakładany przyrost miejsc sprawi, że w porównaniu z rokiem odniesienia 2010, w którym było 32,5 tys. miejsc żłobkowych (umożliwiało to objęcie opieką instytucjonalną przynajmniej 2,6 % dzieci w wieku do ukończenia 3 roku życia), w roku 2014 liczba miejsc w instytucjach opieki nad małymi dziećmi wzrośnie (bez uwzględnienia miejsc powstających bez udziału Programu) do ok. 57 tys. miejsc. Umożliwi to objęcie przynajmniej 7,8 % dzieci w wieku do lat 3 opieką instytucjonalną.

Przewidywana na 2013 r. analiza realizacji Programu, a także analiza zapotrzebowania w gminach na opiekę instytucjonalną nad małymi dziećmi, będzie podstawą decyzji o kontynuacji Programu w obecnym lub zmienionym kształcie.

IV. Finansowanie Programu

Program w 2012 r. finansowany będzie ze środków budżetu państwa w wysokości 40 mln zł ujętych w *ustawie budżetowej na rok 2012* w rezerwie celowej część 83, poz. 58 - *Środki na realizację zadań wynikających z ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3*. Dysponentami środków budżetowych na Program są Wojewodowie, którzy przekazują dotacje gminom na podstawie porozumień w sprawie dofinansowania zadań własnych gminy.

Informacja o wysokości środków na kolejne edycje Programu w następnych latach podawana będzie wraz z ogłoszeniem konkursowym na realizację Programu.

V. Adresaci Programu

Program jest adresowany do jednostek samorządu terytorialnego (gminy), w których istnieje potrzeba rozwoju instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 (w wyjątkowych przypadkach do lat 4), ze względu na niezaspokojone potrzeby społeczności lokalnych w zakresie dostępności miejsc w tego typu instytucjach. Przy kwalifikowaniu beneficjentów Programu będą brane pod uwagę następujące **kryteria**:

- niezaspokojone zapotrzebowanie na miejsca w instytucjach opieki nad małym dzieckiem, w relacji do liczby dzieci w wieku do 3 lat,
- liczba planowanych w ofercie miejsc w instytucji opieki nad małym dzieckiem, w relacji do niezaspokojonego zapotrzebowania,
- liczba miejsc w gminnych lub finansowanych (współfinansowanych) przez gminę instytucjach opieki nad dzieckiem do lat 3,
- dochody gminy w przeliczeniu na mieszkańca,
- wysokość dotacji celowej na 1 nowopowstające miejsce,

- kontynuacja projektu zakwalifikowanego do Programu w roku ubiegłym.

VI. Podmioty uczestniczące w realizacji Programu oraz ich zadania

1. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej:

- ogłoszenie konkursu,
- określenie wzoru oferty, zaleceń do porozumienia zawieranego pomiędzy wojewodą a gminą i wzoru sprawozdań z realizacji Programu,
- ostateczny wybór ofert spośród zakwalifikowanych przez wojewodów propozycji złożonych przez gminy, ogłoszenie wyników - listy podstawowej i listy rezerwowej,
- wniosek o rozdysponowanie środków do budżetów wojewodów odpowiednio do ostatecznego wyboru ofert,
- udzielanie informacji o zasadach Programu i warunkach konkursu, a także ich interpretacja,
- analiza sprawozdań wojewódzkich z realizacji Programu,
- sporządzenie sprawozdania zbiorczego z realizacji Programu,
- monitorowanie ciągłości realizacji zadań finansowanych z Programu.

2. Wojewodowie:

- kwalifikacja ofert gmin,
- przekazanie list zakwalifikowanych ofert do MPiPS,
- podpisywanie porozumień z gminami,
- wnioskowanie, wraz z MPiPS, o środki budżetowe odpowiednio do ostatecznego wyboru ofert,
- przekazanie środków do gmin,
- analiza sprawozdań z realizacji Programu,
- rozliczenie dotacji,

- przekazanie do MPiPS sprawozdania wojewódzkiego z realizacji Programu,
- kontrola realizacji Programu,
- monitorowanie ciągłości realizacji zadań finansowanych z Programu.

3. Jednostki samorządu terytorialnego - gminy:

- złożenie oferty,
- realizacja zadań zgodnie z podpisanymi porozumieniami,
- rozliczenie dotacji,
- przekazanie do wojewody sprawozdania z realizacji zadania dotowanego z Programu, sprawozdania z wykorzystania dotacji przy zadaniach dwuletnich oraz sprawozdań z ciągłości realizacji zadań finansowanych z Programu.

VII. Zasady dofinansowania zadań

Program polega na dofinansowaniu przez budżet państwa działań gminy w zakresie tworzenia nowych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (w wyjątkowych przypadkach do lat 4).

Przedmiotem dofinansowania jest:

- 1) wyposażenie oraz prace wykończeniowe w budynkach (lokalach), w których powstaną nowe miejsca opieki dla małych dzieci,
- 2) adaptacja istniejących budynków (lokali) z przeznaczeniem na organizację i funkcjonowanie nowych miejsc opieki nad małymi dziećmi,
- 3) budowa lub zakup nowych budynków (lokali) z przeznaczeniem na organizację i funkcjonowanie nowych miejsc opieki nad małymi dziećmi,
- 4) szkolenie dziennych opiekunów.

Wybudowanie nowego obiektu, zakup nieruchomości przez gminę lub adaptacja budynku (lokalu) znajdującego się w zasobach gminy, a także wyposażanie oraz prace wykończeniowe w budynkach (lokalach),

z przeznaczeniem na organizację powstających instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, dotyczy żłobków i klubów dziecięcych.

W przypadku lokali dziennych opiekunów, dopuszcza się adaptację na ten cel lokalu znajdującego się w zasobach gminy, a także prace wykończeniowe takiego lokalu oraz jego wyposażenie.

Standardy odnośnie:

- 1) wymagań lokalowych i sanitarnych żłobków i klubów dziecięcych,
- 2) opieki i edukacji, według których będzie sprawowana opieka nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych i przez dziennego opiekuna,
- 3) jakości wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych - muszą być zgodne z warunkami i standardami jakości zawartymi w ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. Nr 45, poz. 235) oraz w aktach wykonawczych do ustawy.

Szkolenie dziennych opiekunów dotyczy osób, które zostały wybrane przez gminy w drodze otwartego konkursu ofert. Gminy są zobowiązane do zawarcia umów z dziennymi opiekunami, na których szkolenie udzielone zostało dofinansowanie i wpisania ich do wykazu dziennych opiekunów.

Udział budżetu państwa w dofinansowaniu zakwalifikowanej oferty wynosi nie więcej niż 50% wartości kosztów realizacji zadania. W przypadku instytucji zapewniających opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi lub wymagającymi szczególnej opieki, udział budżetu państwa w dofinansowaniu zakwalifikowanej oferty wynosi nie więcej niż 70% wartości kosztów realizacji zadania. Termin wykorzystania dotacji nie może być dłuższy niż do dnia 31 grudnia roku budżetowego, w którym udzielana jest dotacja.

Wysokość dofinansowania uzależniona jest od liczby miejsc w projektowanej instytucji. Limity dofinansowania utworzenia jednego miejsca

w poszczególnych rodzajach instytucji (żłobek, klub dziecięcy, dzienny opiekun), oparte na przeciętnych kosztach zadania (oddzielnie dla budowy budynku lub lokalu, adaptacji, wyposażenia i prac wykończeniowych oraz szkolenia), z wyodrębnieniem instytucji przystosowanych do zapewnienia opieki nad dziećmi niepełnosprawnymi lub wymagającymi szczególnej opieki, publikowane będą corocznie w ogłoszeniu konkursowym na realizację Programu.

Przy realizacji zadań mają zastosowanie przepisy o zamówieniach publicznych.

VIII. Warunki i zasady składania ofert do Programu

Wybór beneficjentów programu odbywa się w drodze **konkursu ofert**:

- ogłoszenie konkursowe zamieszczane jest na stronach internetowych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
- ofertę składa wyłącznie gmina do właściwego wojewody, zgodnie z wzorem oferty stanowiącym załącznik do ogłoszenia konkursowego oraz z warunkami zawartymi w ogłoszeniu,
- gmina zapewnia własny wkład finansowy wskazany w zasadach dofinansowania zadań,
- gmina w ofercie zobowiązuje się do zapewnienia odpowiedniej obsady kadrowej,
- dopuszczalne jest ubieganie się o dofinansowanie realizacji więcej niż jednego przedmiotu dofinansowania określonego w rozdziale VII pkt 1-4 Programu w ramach tworzenia jednej z form opieki (żłobek, klub dziecięcy, dzienny opiekun),
- gmina zobowiązuje się do zapewnienia funkcjonowania miejsc opieki nad dziećmi powstałych z udziałem środków z Programu przez okres nie krótszy

niż 5 lat od końca roku, w którym te miejsca zostały udostępnione dzieciom
- w przypadku żłobków i klubów dziecięcych, a w przypadku lokali dla opiekunów dziennych - nie krótszy niż 2 lata,

- w przypadku dofinansowania szkolenia opiekuna dziennego, gmina zobowiązuje się do zawarcia z nim umowy, o której mowa w art. 36 *ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3*.

IX. Nadzór nad realizacją Programu

1. Po zakończeniu realizacji zadania finansowanego z Programu, gmina przedstawia wojewodzie sprawozdanie z jego realizacji w ujęciu merytorycznym i finansowym, zgodne ze wzorem stanowiącym załącznik do ogłoszenia konkursowego.
2. W uzasadnionych przypadkach, minister właściwy do spraw rodziny może przeprowadzić kontrolę zadania finansowanego z Programu w trakcie jego realizacji.
3. W trakcie realizacji zadania finansowanego z Programu, wojewoda udzielający dotacji może przeprowadzić kontrolę realizacji zadania, zgodnie z zasadami obowiązującymi przy wydatkowaniu środków budżetowych.
4. W trakcie wymaganego okresu funkcjonowania miejsc powstałych z dofinansowaniem z Programu, gmina na koniec każdego roku składa sprawozdanie merytoryczne o ich funkcjonowaniu, zgodne ze wzorem stanowiącym załącznik do ogłoszenia konkursowego. Minister właściwy do spraw rodziny lub wojewoda mają prawo do kontroli zgodności sprawozdań ze stanem faktycznym.